

AKADEMIN FÖR UTBILDNING OCH EKONOMI
Avdelningen för kultur-, religions- och utbildningsvetenskap

Man tror på kyrkan men inte på Gud

- en studie om fyra prästers syn på vigslar idag

Jennie Eriksson

2012

Uppsats, kandidatnivå, 15 hp
Religionsvetenskap
Religionsvetenskap med inriktning mot kultur och identitet, 61-90 hp

Handledare: Peder Thalén

Examinator: Olov Dahlin

Innehåll

Inledning.....	3
Syfte.....	3
Frågeställningar	3
Material och Metod	4
Disposition	4
Bakgrund	4
Tidigare forskning och teorier	5
Anthony Giddens syn på traditioner och familjeliv	5
Dopet i svenska kyrkan	6
Att välja en vigsel i Svenska kyrkan.....	6
Olika grupper	7
Beslutet att gifta sig	7
Genus	8
Undersökning	8
Eva	8
Lars	9
Inger.....	10
Ingmar.....	11
Analys.....	13
Varför väljer svenska par att gifta sig idag?	13
Varför väljer paren svenska kyrkan och inte en borgerlig vigsel om de inte är troende?.....	13
Är det hyckleri att gifta sig i kyrkan även om man inte är troende?	14
Märker du om det är kvinnan eller mannen som framträder i samtalen?	15
Sammanfattning	15
Käll- och litteraturförteckning	16

Inledning

Under de senaste åren har jag varit inbjuden till många bröllop. Gemensamt för dessa bröllop är att de vigda paren inte har varit troende men att de har valt att gifta sig i svenska kyrkan. Detta är något jag har funderat på. När jag bestämde mig för att skriva c-uppsatsen ville jag skriva om något som handlade om just detta. Varför väljer man att gifta sig i svenska kyrkan även om man inte är troende? Jag fick tips om en avhandling som heter *"När jag gifter mig ska jag göra det på riktigt"* som är skriven av Karin Jarnkvist. När jag läst avhandlingen och funderat ett tag bestämde jag mig för att skriva om vigslar utifrån prästernas perspektiv.

År 1970 började svenska kyrkan att föra statistik över sin verksamhet. Församlingarna skickar in sin statistik till svenska kyrkan och de sammanställer siffrorna och jämför dem med befolkningen i Sverige. Enligt Svenska kyrkans statistik har antalet medlemmar minskat kraftigt under åren. År 1972 var 95,2 % av Sveriges befolkning medlemmar i svenska kyrkan och år 2010 hade antalet medlemmar minskat till 70,0%. Några bidragande orsaker är att ingen idag föds till medlemskap i svenska kyrkan och att invandrare bidrar till ett mångreligiöst Sverige.¹

Enligt Svenska kyrkan väljer cirka 4 av 10 par att gifta sig i Svenska kyrkan. Hemsidans statistik visar att år 1979 vigdes 79,3% av alla vigslar i svenska kyrkan och 2010 vigdes 36,6 % av paren i Svenska kyrkan.²

Syfte

Mitt syfte med uppsatsen är att undersöka hur präster ser på de vigslar som de utför. Framför allt de vigslar som innefattar de par som inte är aktiva inom kyrkan eller som inte är troende. Varför tror prästerna att svenska par gifter sig i svenska kyrkan?

Frågeställningar

1. Varför tror prästerna att svenska par väljer att gifta sig?
2. Varför tror prästerna att de väljer att gifta sig i svenska kyrkan och inte en borgerlig vigsel även om de inte är troende?
3. Anser prästerna att det är "hyckleri" när människor gifter sig i svenska kyrkan utan att vara troende? Varför?
4. Är det kvinnan eller mannen som är framträdande när ni samtalar innan vigseln?

¹ <http://www.svenskakyrkan.se/default.aspx?id=645562>

² <http://www.svenskakyrkan.se/default.aspx?id=645562>

Material och Metod

I bakgrunden har jag använt mig av primärlitteratur där prästerna har sin arbetsbeskrivning. I tidigare forskning och teorier har jag använt mig av sekundärlitteratur för att kunna analysera och jämföra mina resultat.

I min undersökning har jag intervjuat fyra präster i fyra olika församlingar inom Svenska kyrkan. Prästerna jobbar i tre olika kommuner och två av dem arbetar i en mindre och de andra två arbetar i en större kommun. Två är kvinnor och två är män. De valdes ut slumpmässigt. Jag har vid intervjutillfällena spelat in samtalen och sedan transkriberat samtalet. Vid transkriberingen har jag tagit bort halva meningar och onödiga ord. Alla som jag kontaktade valde att delta.

Anledningen till att jag har valt en kvalitativ intervjuemetod är för att jag som intervjuare ska få en bättre insikt i prästernas åsikter, känslor, uppfattningar, känslor och erfarenheter. Nackdelen med denna intervjuteknik kan vara att jag som intervjuare kan påverka svaren. Detta kan jag göra genom min identitet, kön, ålder och ursprung. De intervjuade kan svara utifrån det de tror att jag vill höra.³ Jag kan som intervjuare också omedvetet styra samtalen i en viss riktning. Jag har trots detta tyckt att detta har varit den lämpligaste intervjuemetoden för denna uppsats.

Disposition

Den inledande delen av uppsatsen består av inledning, syfte frågeställningar, material, metod och disposition. Sedan har jag en bakgrund och tidigare forskning och teorier. Efter den delen kommer undersökningen och sedan en analys. I slutet finns en sammanfattning och Käll- och litteraturförteckning.

Bakgrund

I "Kyrkoordning 2010 med angränsande lagstiftning för Svenska kyrkan" kan man läsa att kyrkoordningen har till uppgift att ange strukturer och beslutsformer som ger de bästa förutsättningarna för Svenska kyrkan att fullfölja sin kallelse.⁴

I kapitel 42 paragraf 8 står det att de som tillhör svenska kyrkan har rätt till vigsel i Svenska kyrkan. Om en av makarna tillhör svenska kyrkan behöver man inte betala en avgift. Är däremot ingen av makarna medlem så kan en avgift tas ut. Om särskilda skäl finns kan ett par utan medlemskap vigas mot en avgift. Det är kyrkoherden eller någon annan präst i församlingen där vigseln utförs som tar beslut om en vigsel ska äga rum eller inte.⁵

I inledningen av kapitel 23 står det att genom vigseln förenas två personer i äktenskapet. Vidare står det att

³ Denscombe, Martyn, *Forskningshandboken*. s 232, 244

⁴ *Kyrkoordningen 2010 med angränsande lagstiftning för svenska Kyrkan*. s 11 ⁵ *Kyrkoordningen 2010 med angränsande lagstiftning för svenska Kyrkan*. s 170

"Kyrkan vill med Jesus Kristus som förebild visa makarna på den inbördes gemenskapen och det ömsesidiga tjänandets väg, men också på vars och ens behov av egen gudsgemenskap och på familjens öppenhet för alla som behöver dess omtanke."

Vidare kan man läsa att i vigseln ger paret sina äktenskapslöften offentligt inför Gud, varandra och för de vittnen som är närvarande. Båda ska "fritt" samtycka till äktenskapet.

Äktenskapet kan ingås borgerligt eller efter annan ordning och efter sådan vigsel kan makarna få ta del av kyrkans förbön eller välsignelse.⁶

Tidigare forskning och teorier

Jag kommer i detta avsnitt bland annat använda mig av två avhandlingar, *Något gammalt, något nytt – skapandet av bröllopsföreställningar* av Eva Knuts och *När jag gifter mig ska jag göra det på riktigt – Berättelser om barn, brudar och bröllop* av Karin Jarnkvist. Knuts avhandling var väldigt svår att använda. Hennes upplägg i avhandlingen är svår. Längst bak i avhandlingen finns frågorna som Knuts har ställt till intervjupersonerna. När man sedan ska försöka hitta svaren är det näst intill omöjligt. Detta beror mycket på hennes rubriker som är svåra att tyda. Jarnkvists avhandling har jag haft mycket hjälp av men hennes fotnoter är svåra att följa. I vissa fall har inte sidhänvisningarna stämt med hennes noter. Jag kan också tycka att hennes slutsatser är lite svåra att dra. Detta eftersom hennes intervjupersoner har svarat mycket olika i boken.

Anthony Giddens syn på traditioner och familjeliv

Anthony Giddens skriver i boken *En skenande värld* att traditioner är inte uråldriga och rena, utan att de har uppkommit under tidens gång och att de förändras med tiden. Människornas sätt att tolka och efterleva religiösa doktriner ändras med tiden. Giddens anser att traditioner har uppkommit av en rad olika skäl. Bland annat har det varit ett sätt för kungar, kejsare och präster att legitimera sina handlingar. De mest avgörande kännetecknen för en tradition är ritual och upprepning. Han skriver också att traditioner tillhör grupper, samhällen och kollektiv och inte till enskilda individer.⁷

Giddens skriver också att traditionella familjesystem håller på att förändras. Den traditionella familjen är ett relativt vagt begrepp eftersom det har funnits många olika familjesystem i olika samhällen. Men det har funnits några centrala delar i den traditionella familjen. Först och främst såg man familjen som en ekonomisk enhet. Äktenskapet var ett sätt att överföra jordbruk och egendom. För det andra var kvinnor och barn männens egendomar och ansågs som ägodelar. Giddens skriver att en av de största anledningarna till att dessa familjesystem håller på att förändras är för att kvinnorna i dagens samhällen kräver mer jämlikhet.⁸ Giddens menar att äktenskapet fortfarande är det normala tillståndet och

⁶ Kyrkoordningen 2010 med angränsande lagstiftning för svenska Kyrkan. s 85-86

⁷ Giddens, Anthony. *En skenande värld – Hur globaliseringen är på väg att förändra våra liv.* s 52, 53

⁸ Giddens, Anthony. *En skenande värld – Hur globaliseringen är på väg att förändra våra liv.* s 63, 64, 28

att det visar på stabilitet men att andra "parbildningar" nu existerar. Det viktigaste i dagens familjer är emotionell kommunikation, ömsesidig tillit, saknad av tvång eller våld och att barnen värdesätts väldigt högt.⁹

Dopet i svenska kyrkan

Eva Reimers har skrivit boken *Dopet som kult och kultur*. Boken beskriver varför nyblivna föräldrar har valt att döpa sina barn. Reimers menar att dopet idag används som en tradition. Genom att ta del av denna tradition är man lojal mot samhället och den svenska kulturen. I Reimers studie var det endast ett par av 34 som valt att döpa sitt barn för att barnet skulle införlivas i den kristna gemenskapen. Föräldrarna ser dopet som en livscykelrit snarare än en kristen initiationsrit. Dopet är en följd av att ett barn har fötts. Genom dopet blir också familjen erkänd och familjen genomgår en statusförändring. Dessutom visar studien att dopet visar på en kontinuitet eftersom tidigare generationer har genomgått samma procedur. Eftersom föräldrar som inte var vigda eller sesamstående föräldrar som döper sina barn ansågs vara avvikande drar Reimers slutsatsen att kärnfamiljen är den mest önskvärda familjen.¹⁰

Att välja en vigsel i Svenska kyrkan

Jonas Bromander har i boken "Medlem i Svenska Kyrkan" gjort en undersökning som visar vilka motiv som finns för att vara medlem i Svenska kyrkan. Studien visar att den främsta orsaken till att vara medlem är att få ta del av ceremonier vid kyrkliga handlingar.¹¹ Bromander skriver att den minst viktiga anledningen till ett medlemskap i Svenska kyrkan är tron. Bromanders medlemsprofiler visar att det finns många olika trosuppfattningar hos medlemmarna av svenska kyrkan.¹²

Karin Jarnkvist har i sin avhandling "När jag gifter mig ska jag göra det på riktigt" intervjuat fyra par som valt en borgerlig vigsel och fyra par som valt en kyrklig vigsel. Gemensamt för de fyra paren som valt den kyrkliga vigseln är att den inte är troende.¹³ Avhandlingen visar enligt Jarnkvist att paren som väljer att gifta sig i Svenska kyrkan har en positiv bild av organisationen och att de anser att det är tradition att gifta sig i kyrkan. Andra anledningar till att paren valde kyrkan var känslan av högtid genom kyrkorummet, liturgin och gästerna.

De som gifte sig kyrkligt hade heller inget emot att vara i centrum eller att betala för ett stort bröllop. De paren som valde en borgerlig vigsel hade en svag relation till kyrkan och de tyckte att det var fel att gifta sig kyrkligt om man inte var engagerad i kyrkan eller att man inte trodde på Gud. De borgerliga paren ville också ha ett litet bröllop som var intimt och

⁹ Giddens, Anthony. *En skenande värld – Hur globaliseringen är på väg att förändra våra liv*. s 67,68

¹⁰ Reimers, Eva. 1995. *Dopet som kult och kultur*. s 247-248

¹¹ Bromander, Jonas. 2005. *Medlem i Svenska kyrkan – En studie kring samtid och framtid*. s 47¹²

Bromander, Jonas. 2005. *Medlem i Svenska kyrkan – En studie kring samtid och framtid*. s 181

¹³ Jarnkvist, Karin. *När jag gifter mig ska jag göra det på riktigt – Berättelser om barn, brudar och bröllop*. s 121

nära. Flera tyckte inte om att stå i centrum. De ville eller hade inte heller möjlighet att betala för ett stort bröllop.¹⁴

Eva Knuts har i sin avhandling *Något gammalt, något nytt* konstaterat att paren lägger mest pengar på festen efter vigseln.¹⁵ Paren i hennes avhandling hade en budget mellan 20000 och 126000 kr. Två av paren som vigdes kyrkligt hade en budget på 50000 och 126000. Det tredje paret hade ingen aning om deras budget.¹⁶ Knuts har i sin avhandling intervjuat 8 par om deras bröllop. Knuts skriver att valet av vigsellokaler inte var så viktigt för de flesta. 5 par valde borgerlig vigsel och 3 par valde kyrklig vigsel. Det var två par som valde kyrka med omsorg. De ville ha en vacker kyrka på landet. En av männen påpekade dessutom att kyrkan var den man hade en relation till så därför var det naturligt att välja den.¹⁷

Olika grupper

Religionssociologen Per Pettersson tar i avhandlingen *”Kvalitet i livslånga tjänsterelationer”* upp två relationstyper av människor. En *kollektivt orienterad relationstyp* och en *individuell orienterad relationstyp*. Pettersson menar att den *kollektivt orienterade relationstypen* ser sin relation till kyrkan som en relation till den svenska traditionen och de kvalitetsfaktorer som har med den livslånga relationen till Svenska kyrka. Den *individuellt orienterade relationstypen* anser att man tillhör svenska kyrkan för att man får en personlig vinning av det.¹⁸ Jarnkvist skriver i sin studie att paren i hennes studie visar att de som representerar den kollektivt orienterade gruppen valde en kyrklig vigsel och att de som valde borgerlig vigsel tillhörde den individuellt orienterade gruppen. I Jarnkvists undersökning är traditionen viktig bland de kollektivt orienterade människorna. De vill vigas i kyrkan eftersom det är en sedvänja hos släkt och vänner. De anser också att vigseln i kyrkan är en del av den svenska kulturen.¹⁹

Beslutet att gifta sig

Jarnkvists studie visar att beslutet att gifta sig är koppla till begreppet ”familj”. Sju av åtta par anger tre orsaker till att de började fundera på vigsel. Barnet föds och de blir föräldrar, val av barnets efternamn och faderskapsintyget.²⁰ Jarnkvist skriver att det finns både

¹⁴ Jarnkvist, Karin. *När jag gifter mig ska jag göra det på riktigt – Berättelser om barn, brudar och bröllop.* s 145 ¹⁵

Knuts, Eva. 2006. *Något gammalt, något nytt – skapandet av bröllopsföreställningar.* S 61

¹⁶ Knuts, Eva. 2006. *Något gammalt, något nytt – skapandet av bröllopsföreställningar.* S 168 ¹⁷

Knuts, Eva. 2006. *Något gammalt, något nytt – skapandet av bröllopsföreställningar.* S 60

¹⁸ Pettersson, Per. *Kvalitet i livslånga tjänsterelationer – Svenska kyrkan ur tjänsteteoretiskt perspektiv.* s 274-275

¹⁹ Jarnkvist, Karin. *När jag gifter mig ska jag göra det på riktigt – Berättelser om barn, brudar och bröllop.* s 125-126

²⁰ Jarnkvist, Karin. *När jag gifter mig ska jag göra det på riktigt – Berättelser om barn, brudar och bröllop.* s 67

formella och symboliska motiv för att gifta sig. De formella motiven har med juridik och ekonomi att göra. De symboliska motiven har med normer att göra.²¹

Pierre Bourdieu skriver i *”Praktiskt förnuft”* om familjen. Bourdieu skriver att familjen är grupp individer som är knutna till varandra genom giftermål, blodsband eller adoption som lever under samma tak.²² Familjen är ett privilegium som har upphöjts till en allmängillig norm. När man har en familj har man privilegiet att vara som man bör vara. Man underordnar sig normen och får en symbolisk vinst som normaliteten ger.²³

Genus

Jarnkvist har i sin studie undersökt om det är kvinnan eller mannen som står för planeringen av bröllopet. Parens svar var väldigt olika men Jarnkvist drar slutsatsen att paren verkar vilja bryta de stereotypa könsstrukturerna. Paren förklarar eventuella stereotypiska handlingar med att mannen har brist på kunskap och kvinnans kontrollbehov. Jarnkvist skriver att de olika paren gör genus genom att ge bruden huvudrollen och mannen birollen. Kvinnornas engagemang för kläder och utsmyckning tolkas som kvinnligt.²⁴

Undersökning

Eva

Eva är 46 år gammal och har nu jobbat som präst i 19 år. Eva har arbetat i många olika församlingar men arbetar nu i en liten församling i en liten kommun.

Eva tror att de flesta svenska par som vill gifta sig idag gör det för att de vill satsa på sin relation och för att de vill ha en fest. Idag vet alla som gifter sig att det finns en utväg. Man kan idag välja att leva i samboförhållande men Eva tror att de flesta vill bestämma sig och satsa. Eva säger att det är den andra generationens skilsmässobarn som nu faktiskt väljer att gifta sig, de vill satsa helhjärtat på äktenskapet.

Eva säger att många par först menar att det är tradition att gifta sig i kyrkan men att vid samtalen med paren blir traditionens betydelse mindre. Eva är övertygad om att alla människor hon träffar ändå tror på någonting, även om det inte är kyrkligt. Många unga människor ha en längtan efter någonting, en andlig längtan. De som kommer till kyrkan och gifter sig är sökande människor. Alla människor har rätt att söka. Eva säger också att många par tycker att det blir äkta och genuint i kyrkan. Kyrkan har något som inte rådhuset har, kyrkan står för någonting konstant och evigt. Paren skulle nog inte vilja säga att det är Gud

²¹ Jarnkvist, Karin. *När jag gifter mig ska jag göra det på riktigt – Berättelser om barn, brudar och bröllop.* s 91 ²² Bourdieu, Pierre. *Praktiskt förnuft- Bidrag till en handlingsteori.* s 114

²³ Bourdieu, Pierre. *Praktiskt förnuft- Bidrag till en handlingsteori.* s 119

²⁴ Jarnkvist, Karin. *När jag gifter mig ska jag göra det på riktigt – Berättelser om barn, brudar och bröllop.* s 117

de tror på men att det finns någonting. Eva säger att det i genomsnitt är ett borgerligt ingått äktenskap som vänder sig till kyrkan för välsignelse varje år.

Eva anser inte att det är hyckleri att gifta sig i kyrkan trots att man inte är troende. Den tanken är inte "rätt" enligt Eva. Hon säger att det finns kollegor som menar att prästerna har blivit "ceremonimästare" men det tycker inte Eva. Hon tycker att det är roligt med vigslar. Eva menar att alla som är medlemmar i svenska kyrkan och betalar medlemsavgift har rätt till vigsel i Svenska kyrkan. Medlemmarna har haft möjlighet att gå ur svenska kyrkan men att de som väljer att gifta sig kyrkligt har gjort ett val. Sedan om man inte är troende eller uttrycker sin tro på ett kyrkligt sätt så tycker inte Eva att det är hyckleri. Det är sökande människor enligt Eva. Dessutom menar Eva att man inte ska vara rädd för att lova Gud eller "mig" något vid vigseln. Det är paret som lovar varandra någonting. Vi agerar inte gentemot Gud, utan Gud möter oss i våra förhoppningar. Alla par som vigs har en vilja och en förhoppning om att äktenskapet ska hålla och att man ska ha ett drägligt liv tillsammans. I vigseln finns Gud med och välsignar denna vilja.

Eva tycker att både kvinnan och mannen framträder i samtalen innan vigseln. I vissa par är det kvinnan och i vissa fall är det mannen. Eva tycker att mannen verkar lite mindre nervös i samtalen och menar att det bara är att ta det lugnt. Men precis innan vigseln är dock båda lika nervösa.

Lars

Lars är 47 år gammal och har arbetat som präst i 12 år. Han jobbar just nu i en liten församling i en liten kommun.

Lars tror att svenska par gifter sig idag för att få en juridisk och ekonomisk trygghet. Han menar det är mer en borgerlig angelägenhet än en kyrklig. Lars berättar om skillnaderna mellan Skandinavien och resten av Europa. Lars menar att Skandinavien har bildat en slags enhetskyrka som har monopol på att vara en protestantisk kyrka. I andra länder som exempelvis Tyskland har katoliker och protestanter levt sida vid sida. Där har man varit tvungen att hitta ett system som gör vigslar giltiga i både den katolska och protestantiska kyrkan. Lars menar att många idag väljer att gifta sig senare i livet när utbildningen är klar och kanske något barn har föds. Paret vill ha en ekonomisk trygghet innan de gifter sig. Lars tror också att vigseln är ett sätt att högtidlighålla förhållandet, att visa att de är ett par och att paret tycker att det är roligt att bjuda in släkt och vänner. Lars tror att giftermålet är en manifestation för att visa att paret älskar varandra och genom festen visar man detta.

När jag frågar Lars varför han tror att svenska par väljer att gifta sig i kyrkan även om de inte är troende ställer han frågan om vem som är troende och inte. Lars tror att alla människor har ett visst mått av tro. Hur det kommer till uttryck är något som Lars har funderat mycket på. Lars menar att det är Skattemyndigheten som står för villkoren i ett giftermål och det enda kriteriet Lars har på paret han ska viga är att de håller sams. Innan vigseln träffar Lars paret och då har han en slags dialog om varje moment, där tycker Lars att man kan få en

liten förankring till det som klan knyts till tro. Men att det är mest på förbifarten och inte på djupet. Lars brukar berätta för paren att äktenskapet är en guds gåva och att den ska instiftas i samhällets bestånd till människans hjälp och glädje, inbördes stöd och fördjupad samhörighet i mörka och ljusa rum. Här, menar Lars, har paren möjlighet att säga att detta tror vi på eller detta tror vi inte på men eftersom prästen säger detta så hänger vi på. Lars tycker att det är roligt att många väljer att vigas i församlingens kyrkor i stället för i exempelvis i naturen. Han antar att det är gulligt att vara i en medeltida kyrka. Lars berättar också att det är många par som kommer ifrån storstaden som kommer och tittar efter fina kyrkor i denna församling. De är inte så trogna sin församling utan vill ha en vacker kyrka i stället. Eftersom Lars tror att det finns en tro med vid vigseln så tror Lars att paren vill ha guds välsignelse även om det är outtalat. Lars tillägger också att det finns en känsla i kyrkan som paren vill ha.

Lars berättar vidare att vi idag lever i ett samhälle där traditioner löses upp. Han tror att många tycker att det känns svårt och naivt att säga att han/hon tror på Gud. Ett annat sätt att uttrycka sig vore att säga att man tror på livet. Då anser Lars att vigselritualen skulle kunna ge uttryck för det. Men Lars tycker att detta är svårt. Lars tror att många idag har svårt att placera sin tro oavsett om man är kyrkligt troende, andlig eller spirituell. Man har svårt att hitta en församling som man känner sig hemma i. Därför väljer man att stå utanför den kyrkliga gemenskapen. Lars tror också att det är svårt att lära känna Gud eller att lära känna en kyrklig gemenskap i dagens vardagspussel. Många har svårt att få ihop familjeliv och arbetsliv. Lars tror att kyrkan idag står för dop, konfirmation, vigsel och begravning. Fyra passageriter i livet.

När Lars tittar i vigselpappren kan han se vem som är döpt och konfirmerad. Han menar att det oftast är kvinnan som är döpt och konfirmerad. Lars undrar vad detta innebär. Han ställer frågan om svenska kyrkan är väldigt feminin. Lars berättar att hans arbetsplats består av 8-9 personer varav Lars är den enda mannen. Lars tror att svenska kyrkan står för relationer och nätverk och det tror Lars att kvinnor är bättre på än män. Han ger öppna förskolan som exempel. I samtalen innan vigseln tycker Lars att det är både mannen och kvinnan som framträder. Ena gången är det mannen och nästa gång kan det vara mannen.

Lars säger också att han skulle vilja att paren som ska vigas skulle spänna av lite. Lars tycker inte att det skulle behöva kosta så mycket pengar och att det finns annat att lägga pengarna på. Lars avslutar intervjun med att säga att han hoppas att paren väljer att gifta sig för att de älska varandra och att det finns en gemensam juridisk och ekonomisk plattform att stå på. Och så givetvis att de vill ha guds välsignelse.

Inger

Inger är 61 år och har arbetat som präst i 21 år. Hon jobbar nu i en medelstor stad i en stor församling.

Inger tror att svenska par idag gifter sig för att man har bestämt sig och att man vill höra ihop. När man gifter sig blir det tydligt, legitimt och officiellt att man hör ihop. Inger tror också att de har för avsikt att bilda familj, kärnfamilj. Inger berättar att bröllopen verkar vara inne nu eftersom många väljer att gifta sig. Sedan tror Inger att detta med stora fina fester är viktiga idag. Det finns ett behov av att markera att vi går in i något nytt i förhållandet. Inger tycker att det är synd att vissa idag känner att det är ett stort krav idag att bröllopen ska vara stora och flådiga. Detta innebär att många skjuter på bröllopet eftersom man inte har råd. Inger tycker att det har gått för långt och att det är helt vansinnigt att det kan kosta flera hundra tusen.

Inger tror att många icke troende väljer kyrkan för sin vigsel på grund av traditioner. Man har kanske föräldrar som har vigts kyrkan, eller man har växt upp i staden och konfirmerats i denna kyrka. Hon tror också att det blir lite finare när man gifter sig i kyrkan. Det blir mer stil och högtidligt. Inger påpekar också att det är många fler som är troende än vad vi tror. När det verkligen gäller så tror Inger att vi vill att Gud ska vara med. I vigseln vill man ha guds välsignelse. Inger vet att många har en tro men att de inte vill gå i kyrkan.

Inger tycker inte att det är hyckleri att gifta sig i Svenska kyrkan även om man inte är troende. Inger menar att kyrkan ska vara öppen för alla, icke troende som sökare. Hon tycker att det skulle vara hemskt om man nekade människor att komma in, då skulle det bli en sekt. Inger berättar att hon blev kontaktad av ett par som ville bli vigda i ett slottskapell. De berättade att de inte trodde på Gud så de undrade om Inger kunde låta bli att nämna Gud i vigseln. Men då svarade Inger att hon var präst i Svenska kyrkan och att hon viger dem enligt kyrkoordningen. Paret valde sedan en borgerlig vigsel. Inger frågade dem om det inte var konstigt att de vigdes i ett kapell där det fanns kristusbilder och symboler ur bibeln. Inger tycker att symboler också talar. Men det var tydligen inte något problem.

Inger tycker att kvinnorna och männen framträder lika mycket i samtalen innan vigslarna.

Ingmar

Ingmar är 50 år och har arbetat som präst i 26 år. Han jobbar i en stor församling i en stor stad.

Ingmar tror att det främsta skälet till att man gifter sig är att man älskar varandra. För det andra är det ett sätt att fira att man har bestämt sig. De flesta har ju levt ihop och detta är ett sätt att manifestera kärleken. Ingmar tror att paren tänker sig förhållandet ska hålla. Men Ingmar tror inte att paren lovar varandra att de ska leva ihop till döden skiljer dem åt utan att det mer är en akt av kärlek. Han tror inte att löftena är det viktiga i vigseln utan att det är att fira kärleken. Ingmar menar att många par bestämmer sig långt innan vigseln eftersom många redan har skaffat barn. Då kan man ju tydligt se att vigseln är manifestation av kärleken. Ingmar tror att det finns ett fåtal som gifter sig för löftena och för att binda varandra. Ingmar tror också att många par gifter sig av juridiska skäl också. De har hört att

äktenskapet ger ett skydd som inte partnerskapet och samboskapet ger. Paren vet att de nu är skyddade om det händer något. Man får det här legala.

Ingmar tror att många viger sig i Svenska kyrkan för att de är mest vana vid det och att man har en relation till kyrkan. Vi är ju den kyrkan som har procentuellt mest medlemmar. Ingmar tror att man väljer kyrkan för att kyrkan har riten, orden och musiken som hör ihop med vigseln. Ingmar tycker att det är svårt att definiera icke troende. Han menar att de flesta är troende framför allt i svåra situationer. I svåra och glädjefulla situationer tror Ingmar att de flesta vänder sig till något större. Sen finns det dom som verkligen inte är troende och aldrig kommer att vara det men som är medlemmar i Svenska kyrkan av tradition eller av kulturella skäl. De säger att det är tradition att gifta sig i Svenska kyrkan eller att man värnar om kulturen genom att vara medlem i Svenska kyrkan. Ingmar har mött par som har bett honom att inte prata så mycket om Gud i vigseln, men Ingmar menar att han har en ordning att följa och då säger man saker om Gud. Då väljer man att leva med det för att de orden betyder ändå inget för dem.

Ingmar tycker inte att det är hyckleri från kyrkans sida. Vi tror ju på det vi tror på. Det är ju upp till dem som gifter sig om det är hyckleri eller inte. Om det bara är en som tror är det ju upp till det paret. Men Ingmar tycker att om paret väl är i kyrkan och de har bestämt sig och vet vad de har gett sig in på är det inget hyckleri. Ingmar menar att man kanske är ärlig och säger att jag är inte troende men jag gör det här för min fru eller man, ja då är det inget hyckleri. Då har man ju talat om hur det är och då får prästen förhålla sig till det. Då kan man som präst undvika de mest "religiösa grejerna" och lägga det med på ett allmänskligt plan. Vi tror att Gud finns i skapelsen och jag tror att Gud finns hos den som inte tror.

Ingmar tycker att både kvinnan och mannen tar ansvar i samtalen innan vigseln. Om det är någon övervikt så är det kvinnan som tar hand om jättemycket praktiskt. Ingmar menar att vår kultur är sådan att kvinnan planerar mycket.

Ingmar tycker att många par satsar jättemycket pengar på bröllopet. Många par kanske tänker att det blir så dyrt att gifta sig i kyrkan. Men Ingmar menar att det inte måste kosta en massa pengar. Kyrkan kan göra det billigare än i rådhuset. Ingmar säger att det var en topp för några år sedan då det skulle vara det västa med 17 brudnäckor och 17 marskalkar. Ingmar berättar om 1980- och 1990-talet då kyrkan gjorde hindersprövningar, då kunde paren komma och anmäla sig på förmiddagen och gifta sig på eftermiddagen. Det var väldigt minimalistiskt. Ingmar avslutar med att säga att om kyrkan förlorar sin vigselrätt kommer de fortfarande att välsigna par. Det är många som väljer det.

Analys

Varför väljer svenska par att gifta sig idag?

Lars och Ingemar anser först och främst att det handlar om att manifestera kärleken. Eva och Inger trodde först och främst att det handlade om att satsa. Paren har nu gjort ett val, de vill höra ihop. De manliga prästerna talar om kärleken och de kvinnliga prästerna om att höra ihop. Jag upplever dessa svar som att de manliga prästerna anser att det är känslorna som paren vill visa i manifestationerna medan de kvinnliga prästerna anser att det är för att visa att man hör ihop och att det är praktiskt.

Inger trodde att paren har för avsikt att bilda familj, kärnfamilj. Detta stämmer överrens med Jarnkvists resultat. Hennes avhandling visar att beslutet att gifta sig har med begreppet familj att göra. Jarnkvist kallar detta för symboliskt motiv. Reimers intervjuer visar att det symboliska motivet även är viktigt när föräldrar döper sina barn. Genom dopet blir de enligt Reimers en riktig familj som ger status. Bourdieu anser att familjen är en norm i samhället och att det är det mest normala. Man blir genom sin familj en person så som man ska vara. Vi kan därför dra slutsatsen att de som väljer de kyrkliga övergångsriterna anser sig göra det rätta och normala i samhället.

Giddens menar att det traditionella familjesystemet håller på att förändras men att äktenskapet fortfarande anses vara det normala tillståndet. De andra tre intervjuade nämnde inte att familjen skulle vara ett motiv för giftermål. Kanske håller normen om äktenskapet på att lösas upp eftersom man idag kan ha en "familj" utan äktenskap?

Lars och Ingemar tar också upp de ekonomiska och juridiska anledningarna som de tror har betydelse för paren. Inger nämner som hastigast att det är legitimt att gifta sig. Ordet legitimt kan här vara svårt att analysera. De juridiska och ekonomiska motiven kallar Jarnkvist för de formella motiven. Jarnkvist skriver att alla intervjuade par i hennes avhandling har formella motiv för att gifta sig men att de flesta säger att det är de symboliska motiven som väger tyngst.

Det motivet som alla prästerna var överens om var att giftermålet var en anledning att ha en fest. När jag i slutet av intervjun frågade om det fanns något mer de ville säga tog Lars, Inger och Ingemar upp storlekarna och kostnaderna för bröllopet. De tyckte att paren verkar lägga väldigt mycket pengar på sina bröllop idag. Detta stämmer väl överens med Knuts avhandling där paren lägger mellan 50000 kr och 126000 kr på bröllopet. Här ska jag tillägga att det är en personlig åsikt och att dessa summor kanske inte är stora i andra kulturer.

Varför väljer paren svenska kyrkan och inte en borgerlig vigsel om de inte är troende?

Lars berättar här att i Skandinavien har den protestantiska kyrkan haft monopol. I andra delar av Europa har katoliker och protestanter levt sida vid sida och då har man en slags borgerlig vigsel som ska gälla i båda kyrkorna. Detta tycker jag är intressant. Dagens ökade

antal borgerliga vigslar visar att denna enhetskyrka är på väg bort. Ingmar tror delvis att många väljer en borgerlig vigsel för att de tror att det måste kosta så mycket att ha ett kyrkobröllop. Detta stämmer bra med Jarnkvists resultat där många av de intervjuade valde en borgerlig vigsel för att de inte ville eller kunde lägga så mycket pengar på ett bröllop. Om denna hypotes stämmer så innebär det att fler skulle välja den kyrkliga vigseln om de hade en ekonomi som tillät det. Detta visar också att paren som väljer en borgerlig vigsel på grund av ekonomiska skäl anser att normen för bröllop i kyrkan är att det ska vara en påkostad fest i samband med vigseln.

Alla de intervjuade ställer sig frågan om vem som är troende. Alla fyra är överens om att alla är troende på något sätt men att det uttrycker sig på olika sätt. Eva tror att alla söker efter något och Inger och Ingmar tror att många människor tror när det verkligen händer något. Kan dessa övertygelser vara ett sätt för prästerna "legitimera" vigslarna? Skulle deras arbete med vigslar kännas meningslösa om de inte ansåg att alla människor har en viss form av tro?

Ingmar tror att många väljer kyrkan för att man har en relation till kyrkan och för att det tillhör den svenska kulturen. Det stämmer överens med en av intervjuerna i Knuts avhandling där en man ansåg att relationen till kyrkan var en av de avgörande orsakerna. Enligt Per Petterson relationstyper tillhör dessa människor den kollektivt orienterade relationstypen. Den kollektivt orienterade relationstypen tillhör svenska kyrkan eftersom de anser att de har vinning av det. Eva anser att de som betalar medlemsavgift har rätt att vigas i Svenska kyrkan. Detta skulle kunna tolkas som att hon anser att man ska utnyttja det man har rätt till. I detta fall tillhör dessa människor den kollektivt orienterade relationstypen. Jarnkvist skriver att tradition var viktigt bland de som tillhörde den kollektivt orienterade relationstypen. Eva, Inger och Ingmar ansåg att just tradition var en av anledningarna till att paren valde kyrkan för vigseln. Inger säger att de traditionella anledningarna kan vara att föräldrarna har gift sig i kyrkan, att man har konfirmerats i den kyrkan eller att man har växt upp i en viss stad. Reimers menar liksom Ingmar att paren väljer kyrkan för att vara lojal mot den svenska kulturen. Reimers bekräftar också det Inger hävdar att det är traditioner som gör att man väljer kyrkan. Exempelvis tidigare generationers val.

Lars och Inger tror också att många tycker att det är finare att gifta sig i kyrkan och att det ger en viss känsla. Det bekräftar två av paren i Knuts avhandling. De ansåg att kyrkan skulle ligga vackert och ute på landet. Om detta talar Lars lite mer ingående om. Han tror att många vill gifta sig på landet eftersom att många från städerna kommer ut och tittar på kyrkorna. Detta kan även bekräftas i Jarnkvists avhandling där kyrkorummet anges ha betydelse för de par som gifter sig i kyrkan.

Är det hyckleri att gifta sig i kyrkan även om man inte är troende?

Samtliga intervjuade anser att det inte är hyckleri. Lars tycker att frågan är svår eftersom vi inte vet vem som inte är troende och inte. Han funderar också på om det kanske är kyrkans fel att människor inte söker sig dit. Eva och Inger tror på en öppen kyrka och välkomnar alla. De tror liksom Lars att alla är troende på något sätt. Ingmar ser detta på ett annat sätt. Han

håller med om att alla tror på något i vissa situationer men han ser inte ärlighet som ett hyckleri. Ingmar tycker att man kan vara ärlig och säga att man inte är troende och att man får acceptera det eftersom personen ändå har valt att vigas i kyrkan. Den här frågan kan vara lite svåranalyserad eftersom de som väljer att vigas fast de inte är troende anser sig ha giltiga skäl till att gifta sig kyrkligt. Se frågan ovan. I Jarnkvists avhandling finns det en man som tydligt antyder att han tycker att det hyckleri att gifta sig i kyrkan även om man inte är troende. Men det är inte dessa pars åsikter jag analyserar i denna uppsats.

Märker du om det är kvinnan eller mannen som framträder i samtalen?

Eva, Inger och Lars anser att båda könen framträder lika mycket i samtalen innan vigseln. Ingmar håller med om detta men märker att kvinnorna ofta tar hand om det praktiska. Han tror att det är så i vår kultur. Det stämmer delvis med resultatet i Jarnkvists avhandling. Där försöker paren att bryta de stereotypa könsstrukturerna men att paren gör genus genom att kvinnan får huvudrollen och mannen birollen. Kläderna och utsmyckningarna anses som kvinnligt.

Sammanfattning

De fyra prästerna trodde att svenska par valde att gifta sig för att de älskar varandra och för att de ville höra ihop och satsa. De intervjuade var också överens om att festen i samband med vigseln var viktig för paren som ska gifta sig. De som intervjuats trodde att de par som valde att vigas i Svenska kyrkan gjorde det på grund av normer, traditioner, kyrkorummet och sin relation till kyrkan. Prästerna ansåg inte att det var hyckleri att gifta sig i kyrkan även om man inte var troende. Dels för att vi inte kan veta vem som är troende och inte. I samtalen innan vigseln är det både kvinnan och mannen som framträder.

Käll- och litteraturförteckning

Bourdieu, Pierre. 1994. *Praktiskt förnuft- Bidrag till en handlingsteori*. Daidalos. Göteborg. Originaltitel: *Raisons pratiques. Sur la théorie de l'action*.

Bromander, Jonas. 2005. *Medlem i Svenska kyrkan – En studie kring samtid och framtid*. Stockholm, Verbum

Denscombe, Martyn. 2009. *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund, Studentlitteratur. Originaltitel: *The Good Research Guide – for small-scale research projects*.

Giddens, Anthony. 2003/2010. *En skenande värld – Hur globaliseringen är på väg att förändra våra liv*. Stockholm, SNS förlag

Jarnkvist, Karin. 2011. *När jag gifter mig ska jag göra det på riktigt – Berättelser om barn, brudar och bröllop*. Umeå universitet.

Knuts, Eva. 2006. *Något gammalt, något nytt – skapandet av bröllopföreställningar*. Göteborg, Mara förlag.

Pettersson, Per. 2000:03. *Kvalitet i livslånga tjänsterelationer – Svenska kyrkan ur tjänsteteoretiskt perspektiv*. Stockholm, Verbum

Reimers, Eva. 1995. *Dopet som kult och kultur*. Stockholm, Verbum

Kyrkoordningen 2010 med angränsande lagstiftning för svenska Kyrkan. 2010. Stockholm, Verbum

<http://www.svenskakyrkan.se/default.aspx?id=645562> (2012-01-08)

[PDF to Word](#)